

INAUGURACIÓ DE LES JORNADES

Arcadi Oliveres
Xavier Badia

Xavier Badia

Coordinador del Programa per a l'Institut Internacional per la Pau

La situació dels conflictes, el rol dels exèrcits i les relacions internacionals han canviat suficientment perquè es dugui a terme d'una manera formal un debat sobre el paper dels exèrcits en l'acció humanitària. És un tema que fa molt temps que és sobre la taula i celebro que els organitzadors, el Centre d'Estudis per a la Pau J.M. Delàs de Justícia i Pau, hagin tingut la valentia de tractar-lo.

En el moviment per la pau hi ha un sector molt important que no accepta que els exèrcits tinguin un paper en l'ajut humanitari. És una posició fonamentada des de posicions de la noviolència i del pacifisme. Dintre del moviment per la pau també n'hi ha d'altres que pensen que els exèrcits tenen un paper en l'ajut humanitari, o com a mínim en qüestions relatives a l'acció humanitària. De tota manera, m'agradaria posar en interrogant qualsevol de les posicions i tant de bo, en aquestes jornades que ara s'inauguren, els diferents ponents puguin donar resposta des de posicions diferents.

Podria ser que els exèrcits tinguessin un paper de col·laboració en l'ajut humanitari, no directament, però sí en el sentit d'assegurar aquelles condicions de seguretat perquè l'assistència, davant d'un conflicte o d'una situació d'emergència, pugui arribar. Estem parlant de corredors humanitaris, de manteniment de l'alto el foc, etc.

També val la pena posar sobre la taula un altre element: el fet que es plantegi el paper dels exèrcits en l'ajut humanitari pot venir dels mateixos canvis que s'han donat en les situacions polítiques, en el si dels exèrcits i en les tasques que se'ls pugui encomanar. **No s'ha de menystenir el fet que políticament pot ser rendible i positiu donar una nova dimensió als exèrcits, políticament vendible, donar unes noves tasques i una nova imatge a les organitzacions militars.**

Els governs normalment no tenen instruments civils concrets per portar a terme els ajuts humanitaris, o bé estan en mans d'entitats del món privat, d'ONG, etc., o bé, recorren directament a l'exèrcit. Aquest podria ser un element en què els exèrcits envaeixen aspectes o un camp que no és propi de la seva finalitat estricta.

Són aspectes que apunto com a interrogants més que com a afirmacions. Uns interrogants als quals al llarg de les jornades s'anirà donant resposta o, com a mínim, diferents visions.

Tenim sobre la taula un altre debat paral·lel que suposo que també sortirà durant les jornades: la necessitat o no de crear uns cossos civils. Això està relacionat amb un altre debat: la vinculació i l'articulació entre les actuacions de la societat civil amb les actuacions dels estats.

Voldria esmentar que fa poc vam estar amb el Sr. Francesc Vendrell, representant especial de la Unió Europea per a l'Afganistan, que deia molt clarament que la feina dels exèrcits no és l'ajut humanitari. La feina dels exèrcits és crear les condicions perquè l'ajut humanitari sigui possible. Sorprenentment i molt especialment a la Unió Europea, s'ha instal·lat un debat sobre el risc de determinades operacions i això –ens deia, suposo que em permetrà que el citi– és com encarregar unes feines a un cos de bombers assegurant que no hi haurà foc i que no es cremaran. Aquest debat sobre el risc és un debat realment allunyat de la realitat.

També és cert que hi ha multiplicitat de respostes des dels estats. Per exemple, l'Estat espanyol a l'Afganistan encomana a l'exèrcit l'ajut humanitari, mentre que hi ha exèrcits d'altres estats que precisament delimiten i acoten aquests camps d'actuació. Per exemple Estònia, on l'exèrcit no fa tasques d'ajut humanitari sinó de seguretat, que permet imposar aquest ajut.

En tot cas, són qüestions que necessiten un debat. Un debat complex i difícil, sobretot des dels moviments pacifistes. És important que hi hagi vincles, establir ponts de diàleg entre aquests moviments i les institucions estatals, especialment amb l'exèrcit.

Des del Programa per a l'Institut Internacional per la Pau, el qual represento, estem creant un nou instrument que no pot ser de cap manera aliè a qualsevol dels debats que es generen a partir de la pràctica del moviment per la pau i de les persones i entitats que estan reflexionant sobre aquests assumptes. En aquest sentit, em penso que és absolutament coherent que des del Programa, com a unitat del Govern de la Generalitat de Catalunya que està treballant per la creació de l'Institut –i un cop creat, des del mateix Institut–, es fomenti i es doni suport a aquests debats. En aquest sentit, vull agrair novament l'esforç del Centre d'Estudis per a la Pau JM Delàs de Justícia i Pau pel seu esforç de discussió, reflexió i clarificació d'unes qüestions que interessin al conjunt de les institucions i de la societat. Gràcies.

Arcadi Oliveres

President de Justícia i Pau

Penso que la meua primera obligació abans de començar aquestes jornades és donar les gràcies. Donar les gràcies, en primer lloc, a Alejandro Pozo i a Sabina Puig que, des de fa molts mesos, amb gran il·lusió, han estat treballant perquè aquestes jornades tinguin lloc. El fet que ara siguem tots aquí demostra que el tema ens interessa, però no tan sols ens interessa el programa, sinó que, a més, l'hem trobat suficientment enriquidor perquè assistim a aquestes jornades.

En segon lloc, també s'ha de donar les gràcies als qui ho han fet possible, i aquí al meu costat tinc en Xavier Badia que, com molt bé ha dit, és el responsable del Programa per a l'Institut Internacional per la Pau, que és el que ha patrocinat financerament aquestes jornades i ha aconseguit una altra cosa extraordinària, que és que la Generalitat de Catalunya ens hagi cedit gratuïtament aquest palau senyorial. A algú li pot semblar sorprenent que amb els nostres petits mitjans ens puguem permetre aquests luxes. Doncs bé, ho hem pogut fer gràcies al patrocini del programa mencionat.

En tercer lloc, gràcies a tots vostès perquè evidentment ens segueixen, els interessa el tema i nosaltres, si fem les coses, és perquè algú pugui estar-hi interessat.

La segona cosa que volia dir és, com molt bé afirmava Xavier Badia, que aquest és un debat necessari. És un debat imprescindible perquè en els darrers temps, dins de l'àmbit dels exèrcits, s'han produït dues novetats, una de les quals és la que tractarem aquí, l'altra la deixarem per a més endavant. La primera és la de les tasques humanitàries; la segona, que a mi també em preocupa i preocupa altra gent de Justícia i Pau, és la privatització, o l'externalització, d'algunes tasques de l'exèrcit, cosa que, en tot cas, deixarem per a unes jornades que es produeixin posteriorment.

La tercera cosa que els volia dir és que, dins d'aquesta duplicitat d'opcions que assenyalava Xavier Badia, jo particularment tinc partit pres i **penso que els exèrcits no n'han de fer, d'acció humanitària**, i ho dic amb tota claredat perquè sapiguem des del començament quin és el pensament de cadascú. És més, **jo penso que aquesta actuació humanitària ha servit de subterfugi per justificar una sobredimensió extraordinària i uns costos que passen de tota lògica.**

Si no recordo malament, un estudi de les Nacions Unides de fa bastants anys va arribar a la conclusió que perquè els exèrcits poguessin dur a terme totes les actuacions de manteniment de pau -ja no dic exclusivament humanitàries- faria al voltant de 400.000 o 500.000 soldats en el món. Tenint en compte que els exèrcits censats arreu del món recluten 26 milions de persones, jo em pregunto: fins i tot admetent l'ajut humanitari, per què serviran els altres 25 milions i mig? De manera que està sobredimensionat i ens trobem amb unes xifres escandaloses.

Acaben de sortir els pressupostos de l'Estat espanyol. Si mirem que no ens enganyin, perquè normalment ens enganyen amagant xifres traslladant-les a altres ministeris, resulta que, afegint-ho segons estimacions de l'OTAN, el cost de l'exèrcit espanyol representa 47 milions d'euros diaris. No cal que els digui que això és un veritable escàndol.

De manera que a mi no m'agradaria gens ni mica que la presència dels exèrcits quedés justificada per unes suposades tasques humanitàries que, a la meua manera de veure, qui les ha de realitzar, i Xavier Badia ho introduïa molt bé, són forces de protecció civil. És absolutament necessari que els països tinguin les seves forces de protecció civil i no ens excusem amb altres institucions, amb altres instruments que, de fet, ni responen per la seva pròpia naturalesa ni poden respondre a aquestes necessitats.

Algunes publicacions expliquen bé el que vull expressar. Si ens fixem en les tasques suposadament humanitàries dutes a terme per exèrcits des de les Nacions Unides, ens podem fer creus de les irregularitats que hi ha hagut en alguns països: persecucions, violacions de drets humans, agressions sexuals, tràfic de drogues i altres coses que més valdria que no hi fossin.

De manera que, amb aquest intent de posicionament amb què enfoco el tema, estic molt content que tots vostès hi siguin, que aquest debat es pugui portar amb força i que, tot seguit, comencem les sessions de treball d'aquest seminari. Gràcies.